

Vicente Altabert Calatayud, mestre nacional afusellat a Paterna el 8 de març del 1940

Es forma al seminari, que abandona per voluntat pròpia contra la dels seus pares. En 1928 ingressa al Magisteri. Una carrera que, com molts altres mestres, entén com una mena de sacerdoci. En 1930 pren possessió de la primera escola que va tenir Campijo, una aldea perduda entre les muntanyes del País Basc. Contra l'ordre de no ensenyar religió a les escoles, ell hi instrueix els xiquets: l'església és lluny, els caserius dispersos i la pluja constant. Ja en 1933, passa a Benissoda, a la Vall d'Albaida.

Carme Agulló Díaz, coautora, amb J. M. Fernández Soria, de *Maestros valencianos bajo el franquismo* i investigadora constant dels expedients professionals de tots ells, vingué a mi estranyada de no haver trobat el de Vicent Altabert a l'arxiu d'Alcalá de Henares. Clar, l'afusellaren abans d'expulsar-lo del Magisteri. Tanmateix, el seu rastre professional i treballs pedagògics apareixen en nombrosos actes. Ell fou el secretari del Centre de Col·laboració d'Albaida, d'on partien les iniciatives a fi que els docents posaren en comú les seues experiències, per a major profit dels escolars. L'entusiasme i la tasca pedagògica n'era tanta, que acordaren descomptar-se tres pessetes de la paga anterior a cada reunió per tal d'aju-

dar a l'hostatge i desplaçament d'aquells que ho necessitaren. Jo dec a Carme l'orientació per poder investigar a L'Arxiu Històric Nacional; l'impuls de dignificar la imatge d'un pare, de qui ignorava tot el que no fóra la seua calidesa. Una persona que al Sumaríssim d'Urgència la fan aparèixer com a hiena sanguinària.

Una nota de les escrites sobre paper higiènic a la presó els últims dies, diu així: "De vosotros, como de mí, no debe salir más que una oración de vuestros labios, y una voluntad firme de perdonar a los que en tal trance me ponen con sus calumnias. Yo he sido un idealista que quiso para su Patria y para su sociedad un estado mejor, en que la injusticia no fuera una costumbre y la esclavitud social una norma. No creo haberme equivocado; pero, si el pueblo español no supo hacer su revolución y adquirir su bienestar, no cabe esperarlas de los que han ganado en esta contienda". Mai no es cansava de demanar que perdonàrem als qui l'havien difamat, d'igual manera que ell els perdonava.

La publicació de *Proceso a un maestro republicano* (PUV) ha estat clau per a que als fills els arribara el seu últim comiat: una excepcional lliçó religiosa, en la qual ressalta la passió de Jesús en la Creu, i

la concordança amb la seua pròpia. La va escriure sobre les guardes de *Verdades Eternas*; llibret prestat per don Guillermo Hijarrubia, professor i mentor seu al seminari, aleshores canonge de la catedral i secretari de l'arquebisbe Prudencio Melo. Hi llegim paraules com aquestes: "Y no os olvidéis de esta gran verdad, "los pobres siempre tienen razón". Defended siempre a los que viven esclavos de los demás, esclavos por su miseria, porque se les niegan los medios de existencia en la vida y esclavos de su trabajo, porque les niegan el sudor íntegro de su trabajo. Defended-los y elevad y cultivad su espíritu, porque para ellos dejó Dios sus mejores enseñanzas". A les notes de la presó consta que demanà el *Kempis*, però el senyor Hijarrubia li féu arribar *Verdades Eternas*, que d'alguna manera li va ser tornat.

I heus ací com, en morir el canonge i degà, passen anys i panys i una neboda seua, filla d'un germà casat amb una jove d'Agres (L'Alcoià), un dia que feia neteja en la caseta que tenen a la serra, se'l troba al fons d'una calaixera i li ve el record: el ressò del cognom Altabert i la remor temerosa que de menuda escoltava. L'encontre fou el set de novembre del 2009. Déu es fa servir de bons emissaris. ■

1011
se fem bre 2011